

BACHELOROPPGAVE

«Bidrar idretten i Norge til å skape og opprettholde ulikhet i det norske samfunnet?»»

«Does sport in Norway help to create and maintain inequality in the Norwegian society?»

Kandidatnr. 5, Martine Westli Tell

Sosiologi- ungdomssosiologi

Avdeling for samfunnsfag

Veileder: Roger Hestholm

22.05.2018

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

This bachelor assignment addresses the inequalities in sport, based on the question: «Does sport in Norway help to create and maintain inequality in Norwegian society?» This task attempts to provide contributory reasons for how sport helps create and sustain inequality in the society , through analyzes of sociological concepts and literature on sports. The focus in this assignment is young people aged 13-18. And the inequalities that are analyzed are class and gender.

Innholdsfortegnelse

.....	1
INNLEDNING	4
IDRETT I NORGE	5
UNGDOM	7
ULIKHET	7
ULIKHET PÅ GRUNN AV KLASSE	8
<i>Store kostnader i organisert idrett</i>	8
<i>Mye vil ha mer</i>	10
<i>Idrettsdeltakelse som reproduksjonsmiddel</i>	11
<i>Markedssamfunn</i>	12
ULIKHET PÅ GRUNN AV KJØNN	14
<i>Kjønnsulikhet i idrett i et historisk perspektiv</i>	14
<i>Kjønn og idrett i dagens samfunn</i>	14
<i>Kjønnsulikhet i idrettsinstitusjonen</i>	16
<i>Kjønnsforskjeller i idrettsgrener</i>	17
<i>Den samfunnsskapte virkelighet</i>	19
<i>Sosial kontroll</i>	21
KONKLUSJON	22
LITTERATURLISTE:	24
<i>Selvvalgt pensum:</i>	24
<i>Nettsider:</i>	25
<i>Statistikk og bilder:</i>	25

Innledning

Idrett har alltid vært en stor del av min hverdag. Jeg har drevet med forskjellige typer idrett, men det er håndball som har vært det jeg har brent for i alle år, der jeg har spilt selv, men også vært trener for flere lag. Idretten har vært en arena der man får mange gode venner og et godt nettverk rundt seg. Idretten er et viktig og stort sosialt fenomen i Norge. Dette og at idrett har vært, og er en stor del av livet mitt, er grunnen til at jeg har valgt det som tema.

Jeg ser på idrett i Norge som en stor institusjon som inneholder mange kategorier. Alt fra organisert idrett med tilhørende retningslinjer fra det norske idrettsforbundet, til uorganisert idrett. Idrett har for meg vært et sted der jeg har fått gode venner og mestringsfølelse. Da flere sluttet på håndballaget på videregående, byttet jeg lag. Hadde det ikke vært for at mamma og pappa hadde en grei økonomi, så hadde ikke jeg kunnet bytte lag og spilt videre, for det idrettslaget jeg begynte å spille for kostet mye mer, og vi reiste mye rundt og spilte i hele Norge. Jeg har ikke tenkt noe over at mange sluttet annet enn at de kanskje mistet interessen for det.

Hammer (2017) har gjort en gjennomgang av fysisk aktivitet og idrettsdeltakelse blant barn og unge. Han viser til deltakelsen i barneidrett er betydelig høyere enn deltakelsen i ungdomstiden. Opp mot 60% av elever i 8. klasse deltar i idrettslag, mens andelen på videregående synker til ca. 30% (Hammer, 2017). Idrettslagsdeltakelsen faller fra 55 prosent blant 8. klassinger til 28 prosent i andre klasse på videregående, og kun 23 prosent av minoritets jenter har vært medlem i et idrettslag (Seippel, Sisjord, Srandbu, 2016,s.18).

På bakgrunn av disse funnene jeg har presentert, vil jeg i hoveddelen diskutere hva det er med idretten som fører til dette ved å bruke forskning som allerede er gjennomført.

Forskningene jeg bruker er en blanding av idrettsstudier og sosiologistudier. I tillegg bruker jeg nettartikler når jeg viser til eksempler.

Sett fra utsiden har ungdommer i Norge utallige valgmuligheter innen for idrett. Men har alle de samme forutsetningene for å kunne drive med disse idrettene når det kommer til klasse og kjønn? Er det disse ulikhetene som gjør at frafallet blir så stort?

Jeg vil starte med å greie ut om idretten i Norge, der jeg ønsker å få frem hvilken posisjon idretten har, og hva idretten består av. Videre presenterer jeg definisjoner på ungdom og ulikhet for å avgrense oppgaven. Både ungdom og idrett er begreper som defineres på forskjellige måter, så det er viktig at jeg får frem hva jeg velger å legge i disse begrepene.

Etter disse bolkene vil jeg spisse inn oppgaven på ulikhetene, der jeg først greier ut om klassebegrepet for så å drøfte hvordan idretten er med på å skape og opprettholde ulikhet. Drøftingen bygger jeg på forskning og studier både i utlandet og i Norge, for å få sett på flere aspekter av temaet. Etter dette vil jeg gjøre det samme med kjønn. Tilslutt vil jeg oppsummere, der jeg ønsker å dra frem noen hovedfunn.

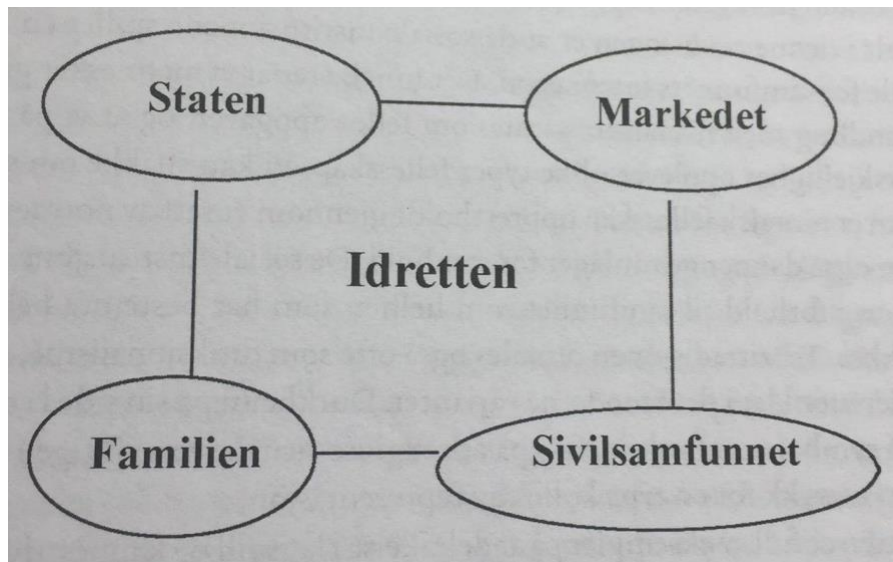
Idrett i Norge

Vi ser idrett på TV, leser om det i aviser, og sosiale medier. Idretten har en stor plass i det norske samfunnet (Lesjø, 2008). De to mest sette sendingene på NRK1 og TV2 er en fotballkamp og en håndballkamp (Broch, 2017). For å definere idrett velger jeg å bruke definisjonen til Norges Idrettsforbund. De definerer idrett som:

«Med idrett menes aktivitet som oppfyller følgende vilkår: a) det er fysisk aktivitet av konkurranse-, trenings- og/eller mosjonskarakter, b) aktiviteten er som konkurranseaktivitet målbar etter godkjent regelverk, og c) aktiviteten tilfredsstillende de etiske normer idretten i Norge bygger sin aktivitet på» (Seippel, Sisjord, Strandbu, 2016, s. 15).

Denne definisjonen er vid, men det viser hvor stor idretten er.

Lesjø (2008) har plassert idrettsinstitusjonen i forhold til fire universelle institusjoner. På bildet under ser man at idretten er plassert i midten av staten, markedet, familien, og sivilsamfunnet. Han skriver at idretten inngår i relasjoner til disse institusjonene. Idretten berører hverdagen til familier, den har vokst frem i sivilsamfunnets frivillige organisasjoner, og den har sterke forbindelser til markedet og offentlige myndigheter.

(Lesjø, 2008, s.21)

Idretten har en kobling til store og viktige institusjoner, og man kan kanskje si at idretten har blitt en del av disse institusjonene for at de skal gå rundt.

Det jeg mener med det, er at idretten har fått en plass i de fleste institusjoner. I denne oppgaven blir fokuset på familien, og ungdommene som deltar i idrettslag, men et eksempel på hvordan idretten går inn i andre institusjoner er bedrifter som for eksempel løper tinstafetten, eller sykler birken, politikere som roser og hyller store idrettsprestasjoner, og markedet som hele tiden produserer nytt utstyr, og som sponser idrettslag. Idrett forbindes med helse, og god helse kan forbindes med mindre sykefravær og bedre prestasjoner i arbeidslivet og på skolen. Dagens Næringsliv skrev en artikkel i 2016 at det er blitt forsket på at det finnes en sammenheng mellom treningsmengde, størrelse på hjernen og alderen på hjernen. Kort forklart var hjernen yngre og større hos de som trente mer (Laustsen, 2016). dette er bare et eksempel på slik forskning. Dette er antakeligvis flere institusjoner klare over, og fysisk aktivitet blir en del av flere institusjoner.

Slik som alle andre institusjoner er også idretten styrt av sett med normer og regler. I idrettsinstitusjonen, særlig da i konkurranseidrett, er det i tillegg et sett med normer som kalles fair play. Det er også snakk om organisering av fysiske aktiviteter som er konkurransepreget. Innenfor institusjonen finnes det utallige «avdelinger» som toppidrett, konkurranseidrett, mosjon fokusert idrett, og bare-og ungdomsidrett (Lesjø, 2008). Jeg vil ha hovedfokus på organisert barne- og ungdomsidrett. Grunnen til det, er for det første for å begrense oppgaven. For det andre så kommer det frem i flere undersøkelser at det er i idrettslagene frafallet er størst. Seippel, Sisjord, Strandbu (2016) presenterer i boken «ungdom og idrett» en

statistikk der man kan se endringer i idrettsdeltakelse fra 1992 til 2010. Statistikken viser at det er en liten endring fra 1992 til 2010 når det kommer til deltakelse i et idrettslag, men frafallet er stort når ungdommene begynner på videregående: i underkant av 60 % deltok i et idrettslag i 8. klasse, mens bare 30 % deltok på 2. videregående.

Den organiserte idretten i Norge har Norges Idrettsforbund som øverste organ. Lesjø (2008) skriver at NIF sine formål er idrettsglede, fellesskap, demokrati, helse og frivillighet, og at en målsetting for forbundet, er å gjøre «idretten for alle». Det at de ønsker å gjøre idretten for alle, viser at ikke idretten er for alle på dette tidspunktet. Men hvem er idretten for? og hva bestemmer hvem den er for? Det er et spørsmål jeg håper å finne mulig svar på, på et senere tidspunkt i oppgaven.

En stor del av idretten er styrt av frivillighet, og for å få til idretts arrangementer, idrettsanlegg og drift av idrettslag er man helt avhengige av denne frivilligheten (Lesjø, 2008). Dette gjelder også at foresatte står i kiosken, selger billetter og kjører til kamper og treninger. Mange barn og unge opplever at de er avhengige av foreldrene sine for å kunne drive med idrett på grunn av dette.

Ungdom

For å definere «ungdom» tar jeg utgangspunktet i definisjonen som er brukt i boken «ungdom og idrett». Der står det at ungdom er fasen mellom barn og voksen. Ungdomsalderen starter med inngangen til tenårene, altså på ungdomsskolen (Seippel, Sisjord, Strandbu, 2016). Når ungdomstiden slutter er mer åpent, og der setter ulike institusjoner forskjellige aldre. I følge Norges idretts forbund regnes du som ungdom når du er i alderen 13- 25 år (Seippel, Sisjord, Strandbu, 2016). Jeg velger å fokusere på ungdom i de årene der frafallet blir størst, altså videregående skole.

Ulikhet

Ulikhet kan defineres på flere måter, og det finnes mange aspekter ved begrepet. For at noe skal være ulikt og ikke forskjellig, må det være konsekvenser knyttet til ulikheten. Det at man har forskjellig øyenfarge er en forskjell og ikke en ulikhet fordi det ikke har noen konsekvenser knyttet til seg. De formene for ulikhet som jeg skal bruke er klasseulikhet og kjønn. Og jeg velger da å bruke definisjoner som er vinklet i retningen av ulikhetene jeg har valgt ut. Schwalbe (2008) definerer ulikhet som: inequality means, by definition, that some people have more of something than others (Schwalbe, 2008). Oversatt til norsk: ulikhet

defineres som at noen har mer av noe enn andre (Schwalbe, 2008). Grunnen til at denne definisjon er valgt er fordi den kan settes sammen med Bourdieus klasseskjema, med begrepene kulturell og økonomisk kapital som kan brukes til å se på ulikheter på grunn av klasse. Repstad (2005) presenterer tre dimensjoner av ulikhet. 1: Ulike muligheter. Det vil si at ikke alle har de samme formelle rettighetene i et samfunn. 2: Ulik behandling, som vil si at personer i samme "stilling" ikke blir behandlet likt. 3: Ulike utfall. Personer investerer det samme men at utfallet blir annerledes. Denne definisjonen er mer vinket mot ulikheter som kjønn.

Det neste steget i oppgaven skal jeg nå vise til forskning og drøfte klasseulikhet i idretten. Jeg velger å vise til empiri og drøfte sammen fordi oppgaven blir mer ryddig av dette.

Ulikhet på grunn av klasse

Det finnes mange studier som ser på konsekvenser av sosial bakgrunn. Resultatene man får kan være vanskelig å sammenligne siden det er mange ulike oppfatninger av begrepet. I denne oppgaven velger jeg å bruke Bourdieu sine kapitalformer for å se på klasseforskjeller og idrett. Dette gjør jeg fordi den forskningen jeg velger å bruke støtter seg på dette. Strandbu, Gulløy, Andersen, Seippel og Dalen (2017) skriver i sin studie at mange mente at klassebegrepet hadde mistet sin relevans utover 1980- og 1990-tallet. De viser da til Bourdieus begreper om kapital som en videreføring av begrepet om klasser fordi han har inkludert kulturell kapital som en faktor i klasseinndelingen. Det betyr at dette kan vinkle resultatene på en annen måte enn hvis jeg hadde brukt en annen definisjon.

Gjennom disse kapitalformene kan vi skille mellom klasser. De med høy kapital kan vi kalle middelklassen, og de med lav kapital kan vi kalle for arbeiderklassen. Som jeg skrev tidligere, definerer Schwalbe (2008) ulikhet som at noen har mer av noe enn andre. Det man har mer av i denne sammenhengen er kulturell og økonomisk kapital. Det jeg skal vise til nå, er hvordan idretten skaper ulikhet, og eventuelt hvordan idretten ikke gjør det.

Store kostnader i organisert idrett

Jeg har lest flere artikler der det blir presentert at det i flere idrettslag er dyrt å være med, og at noen rett og slett ikke har råd til det. For 3 år siden publiserte nettavisen at prisnivået i noen idrettslag er «helt sykt». Det står at i Nordstrand idrettsforening koster treningsavgiften 5400 kroner i året for de som er født mellom 1998-2001, og i tillegg kommer blant annet

medlemsavgiften på 100 kroner (Hansen, 2014). Har man to eller fler barn så blir dette veldig mye penger, og vanskelig for flere. Som jeg skrev tidligere er idretten drevet av frivillighet. Dette innebærer at idrettslagene krever mer enn bare økonomiske kostnader. Foreldre må kunne kjøre til kamper, stå i kiosk, selge billetter, organisere idrettsarrangementer og stille opp på dugnader.

I artikkelen til nettavisen har administrativ leder i fotballgruppa i Nordstrand Stig Steive uttalt at han ikke mener det er for dyrt, og han mener at tilbudet hos Nordstrand kan forsvare en slik pris. Han sier at det er et bra sportslig tilbud og at barna får være med på mye. Videre sier han at de ikke pålegger spillerne og foreldrene dugnader og diverse loddsalg. De hadde det tidligere, men det var det mange som mislikte, så de valgte å øke treningsavgiften i stedet. I tillegg så får han spørsmål om de har opplevd at noen ikke har råd til å være med. Det han svarer da er at de holder til i et område der folk stort sett har god råd. Og trekker frem våre «nye landsmenn» (som han kaller det) som eksempel på noen som synes det er for dyrt. Han sier også at for de som ikke har råd så har de fått tilbud om redusert treningsavgift, uten å utdype hvor mye, eller om det ekskluderer noen av tilbudene som inngår for medlemmene (Hansen, 2014) For å vise til at dette er et engangs tilfelle, publiserte også VG i 2015 en artikkel om foreldre som ikke har råd til å la barna drive med idrett. Artikkelen i VG refererer til NAVs fattigdomsrapport fra 2014:

«De økende økonomiske forskjellene blant norske foreldre, gir seg også utslag blant barn og unge, fastslår NAV i en ny rapport. I søkkrike Norge der stadig flere familier har millioninntekt, blir det samtidig flere fattige barn og en økende andel barnefamilier med lav inntekt.» (Ertesvåg, Hagen & Bringedal, 2015).

Dette viser at flere får høyere økonomisk kapital, samtidig som det er flere som får lavere. Klasseulikhetene blir større i samfunnet vårt, noe som kan gjenspeiles i idretten. Som jeg skrev tidligere, er idretten en institusjon som berører andre store og viktige sosiale institusjoner, og det kan gå andre veien og. Ulikhetene som blir større i andre institusjoner blir tatt med og får konsekvenser i idrettsinstitusjonen og.

Ut i fra det jeg har presentert nå, er det noen punkter jeg har lyst til å dra frem. Hvis man ser på utspillene til den administrative lederen i Nordstrand fotball så er det noen ting som peker mot idrettens rolle i opprettholdelse av ulikheter. Uten at jeg skal sette alle idrettslag i samme bås, så kan det uansett være en tendens i idrettslag i Norge. Han sier at han kan forsvare den dyre trenings- og medlemsavgiften med at barna får være med på mye. Og at det er fra et ønske fra foreldrene at det har økt avgiftene og fjernet dugnadene. Siden han sier at de fleste

har god råd (høy økonomisk kapital), vil jeg si at det er disse som er de dominerende i idrettslaget, og at idrettslaget da gjør endringer som jeg vil si er mest positive for de med god økonomi, og som kan få konsekvenser for de med dårligere økonomi, som på en måte står litt i skyggen.

Mye vil ha mer

Men så kan man stille spørsmålet om hvem som faktisk stiller opp på dugnad hvis det er tilbud om det.

Hvis man ser på utdanningsinstitusjonens tilbud for å prøve å jevne ut sosial ulikhet så er det gjort en undersøkelse av professoren Silje Noack Fekjær (2000) på ungdom født mellom 1975 og 1985 på hvem som benyttet seg av lånekassen. Dette går da litt tilbake tid, men det kan være tendenser til det i blant dagens ungdom også. Hun skriver at fra lånekassen kom i 1947 til 1972 fikk man lån etter foreldrene økonomi, men etter 1972 fikk alle lån uavhengig av foreldrenes økonomi. Det kan da tenkes at hun valgte å bruke ungdom født etter 1972 for å finne ut hvem som benytter seg av lånekassen. Og det er nettopp dette som er en av problemstillingene hennes. ”Er det slik at dagens studiefinansiering er et offentlig gode som alle grupper benytter seg like mye av, eller tar ungdom med en bestemt klassebakgrunn mer studielån enn andre?” (Fekjær, 2000, s.9). Svaret på problemstillingen kunne man skrevet en lang oppgave om, for det er flere faktorer her, men poenget er at resultatet viser at de med foreldre med høyutdanning var de som benyttet seg av lånekassen. Hun skriver at en mulig tilleggs forklaring er at ungdom fra høyere sosiale klasser har mer kunnskap om økonomi, og at de vet hvilke fordeler man kan få ved å ta opp et rentefritt lån. Selv om lånekassen prøver å gi alle et likt utgangspunkt ser man gjennom eksempelet over at den sosiale bakgrunnen man har gjør at tilbudet brukes av de som allerede har mest (Fekjær, 2000).

Grunnen til at jeg valgte å ta med det her, er fordi man kanskje kan se den samme tendensen i idrettslagene. Men kanskje mer kulturelt enn økonomisk. Før det første kan «dugnadsånden» være mer til stede i den norske kulturen, og bevisstheten om idrettens frivillighetsprinsipp kan være mer tilstede. Det kan hende at de som ikke har den samme kulturelle bakgrunnen ikke er kjent med fordelene med å ha dugnader, og rett og slett ikke benytter seg av muligheten til å gjøre kostnadene for deltakelse mindre.

Man kan også se på de som ikke har mulighet til å delta på dugnader. I 2017 var det 121 952 menn og kvinner som mottok utvidet barnetrygd (trygd for eneforsørgere). (Norske arbeid- og

velferdsforvaltningen, 2018). Man kan har dra en parallell til det jeg skrev om NAV lengre opp i oppgaven. Flere blir fattig, altså det kan være at flere blir eneforsørgere. I artikkelen fra VG som jeg viste til tidligere referer de til NAV der det står at barn som kun har en forsørger, har mer enn tre ganger så stor sannsynlighet for å komme under lavinntektsgrensen hvis man sammenligner det med barn med to forsørgere. Utviklingen viser at inntektsforskjellen mellom familier med en og to forsørgere øker. En eneforsørger har da har ikke bare dårligere råd, men også mindre kapasitet når det gjelder å stille opp, som på en måte er en norm i idrettslagene. En dugnad , er nok da vanskelig å stille opp på. Senest 23. april 2018, publiserte TV2 en artikkel om en alenemor som står opp mot de store kostnadene man får hvis barna vil drive med idrett. Hun forteller at hun må ut med nesten 8000 kroner i året for at sønnene på 6 og 7 år kan få spille fotball i Lørenskog Idrettsforening. Hun sier at hun vet om foreldre som ikke vet hva de skal gjøre hvis barna vil begynne på fotball, fordi det rett og slett ikke har råd til det (Krosby, 2018). Hun har heldigvis råd til å la barna spille fotball fordi pappaen til barna er med på å betale, men jeg tror ikke alle de 121 951 andre eneforsørgerne er like heldige.

Idrettsdeltakelse som reproduksjonsmiddel

Hvis man vender litt på problem stillingen kan man også se på hvordan idretten blir brukt som en arena for opprettholdelse av ulikhet. Annette Lareau (2002) gjennomførte en studie der hun så på hvordan klasser satt merke på det amerikanske familielivet. Dette gjennomførte hun ved å se på flere sider ved familielivet. Det vil si alt fra tidsbruk ved middagsbordet til tv-vaner, språkbruk og fritidsaktiviteter. Det som er poenget hennes med å studere dette er å prøve å finne ut meningen med disse handlingene i familielivet, og hva som er grunnen til at det blir praktisert på den bestemte måten. Det var en liten kvalitativ studie der hun observerte i et klasserom til 3. klassinger ved en skole i et middelklasseområde, og intervju med foreldrene til 32 barn. Og observasjon i klasserommet til 3.klassinger ved to skoler i et arbeiderklassestrøk, og intervju med noen av de foresatte. Det var totalt 88 barn og 44 foreldre med i studien (Lareau, 2002). I tillegg gjorde hun familieobservasjoner. 12 familier ble observert i hjemmet og i forskjellige aktiviteter utenfor hjemmet. Dette inkluderer da fritidsaktiviteter. Det hun fant ut i denne studien gir utslag i to begreper som beskriver oppdragelsen i de to klassene. Velordnet kultivering (concerted cultivation) og tilrettelegging for naturlig vekst (accomplishment of natural growth) beskriver hver sin oppdragelsesstil. Der inngår både organisering av dagliglivet, språkbruk og sosialt nettverk (Lareau, 2002). Jeg vil kun nevne det hun finner ut om dagliglivet der fritidsaktiviteter er inkludert. Velordnet

kultivering er en middelklasse oppdragelsesstil som omhandler berikende aktiviteter (som jeg skal gå mer inn på senere i oppgaven), der barnet erfarer stor variasjon av aktiviteter og kompetanser, der familien dyrker en individualitetskultur, og prestasjoner blir tungt vektlagt (Lareau, 2002). Tilrettelegging for naturligvekst er en arbeiderklasse oppdragelsesstil, der fokuset går på de grunnleggende behovene vi har. så lenge barna får trygghet, mat og kjærlighet, så vil de triver og utvikle seg fint. Grunnen til at jeg har tatt med dette er fordi det viser hvordan idretten kan bli brukt på forskjellige måter for å oppnå noe. Lareau (2002) viser til en svart middelklassegutt med navn Alexander som har et tett program med organiserte aktiviteter, observasjonen viser at han er dårlig på å finne på ting på egenhånd, og han har ingen venner i nabolaget. Han skifter stadig på aktivitetene han driver med og de er konkurransepreget. Aktivitetene han driver med er voksenstyrte. Hun trekker også frem Harold, en svart arbeiderklassegutt. I forhold til fritidsaktiviteter, har han en hjemme orientert fritid. Han har mange venner i nabolaget i alle aldre som han spiller basketball på gata med. Ballene må de lete etter da de stadig blir stjålet i området der han bor. Hans aktiviteter er ikke styrt av voksne (Lareau, 2002). For at dette skal gi mening vil jeg forklare hvorfor middelklasse foreldrene oppdrar barna sine gjennom velordnet kultivering.

Markedssamfunn

Som en videreføring av studien til Lareau, har Vincent & Ball (2007) gjennomført en studie som ser på hva slags rolle berikende aktiviteter spiller i foreldrenes arbeid med å reprodusere barna sine i middelklassen. De skriver at middelklassen ser på barna sine som formbare, mens arbeiderklassen ser barnet som fiksert, at det har medfødte egenskaper og personlighet, som skal få utvikle seg. De aktivitetene det er snakk om når man snakker om berikende aktiviteter er blant annet idrett. Foreldrene i middelklassen er redde for at barna ikke skal reproduseres i middelklassen, og de er ekstremt redde for å ikke oppdra barna sine på den rette måte. Vincent og ball (2007) drar frem et marked som forsyner familiene med slike aktiviteter. Et marked som spiller på foreldrenes desperate jakt etter den beste oppdragelsen, der markedet skaper og forsterker tankene om at ungene trenger utviklende aktiviteter og stimulans. De skaper da en ansvarsfølelse hos foreldrene når det kommer til barnas utvikling. Dette markedet er barndomsindustrien som er varer og tjenester som foreldrene mener de trenger for at barna skal utvikles på best mulig måte (Vincent & Ball, 2007). Det er alt fra leker for de minste til fritidsaktiviteter. Hvis man skal se på idrett i forhold til dette markedet og foreldrenes ønske om den beste oppdragelsen, kan noe tyde på at gjennom foreldrenes følelser

kan markedet få frem et slags kjøpepress som igjen kan gjøre idretten til en arena som skaper ulikhet. Det jeg mener med dette er at markedet kommer med nytt utstyr, som de fremstiller som noe barna må ha for å bli best mulig, og for eksempel forhindre skader. Idretten blir den arenaen dette utstyret skal brukes på. Derfor kan man kanskje si at markedet bruker idretten som et skalkeskjul for å tjene penger, fordi foreldrene verdsetter denne aktiviteten høyt. Studiene til Lareau og Vincent og Ball er ikke gjennomført i Norge, så jeg skal ikke si at det er slik her og, men det kan være tendenser til det, med tanke på at markedet er likt.

Skistjernen Marit Bjørgen uttalte seg i Adresseavisen i 2015, om utstyrshysteriet blant barn og unge i norsk langrenn. Der sier hun at det har blitt et jag etter å ha det beste utstyret, og at noen betaler opp til 10 000 kroner for ett par skøytesko (Løfaldli, 2015). Videre i artikkelen sier Bjørgen at barn og unge kan bli like gode med brukt utstyr, og at det i tillegg kan føre til at flere barn og unge fortsetter lengre med idretten (Løfaldli, 2015). Dette er jo et eksempel på at markedet spiller på foreldre for at barna skal få et best mulig utgangspunkt. Om dette har noe med oppdragelsen og reproduksjon av middelklassen i Norge å gjøre, er vanskelig og si, med tanke på at idretten som institusjon står veldig sterkt i det norske samfunnet. Kanskje kan utstyrshysteriet være mer en faktor for å gjøre barna best mulige i idrett, enn en faktor i en reproduksjons prosess.

En mulig forklaring på hvorfor idretten blir brukt for å tjene penger er det Lesjø (2008) kaller markedssamfunn. Han skriver at det er noen som hevder at vårt samfunn beveger seg over til å bli et markedssamfunn. Med dette menes at markedet er blitt en sosial institusjon som har vokst mye de siste årene, og har kommet inn på områder som tidligere har blitt dominert av andre krefter. Sånn som med idretten, som har vært styrt av frivillighet og det sivile samfunnet. Det er særlig den profesjonelle idretten som er preget av dette markedet, men jeg tør å påstå at foreldre i det norske samfunnet også blir preget. Det jeg mener med dette er at markedet også spiller på følelsene til foreldrene i Norge. Gjennom globaliseringen benytter vi oss av det samme markedet, enten vi vil eller ei. Thomas Hylland Eriksen (2008) har skrevet boken «globalisering- åtte nøkkelbegreper» der globalisering blir forklart gjennom åtte begreper. En av disse begrepene er sammenveving. Verden blir mer og mer knyttet til hverandre og økonomi, politikk og handel blir globalt. Så selv om ikke det norske markedet hadde hatt en intuisjon om å spille på foreldres følelser, kan de allikevel bli påvirket globalt. Men om det er for å reproducere klasser (som man ser tendenser til i andre land), og/eller om det er fordi idretten i seg selv har en stor verdi, slik at det heller handler om å bli best mulig i en idrett, er vanskelig å si.

På en annen side kan det være utfordrende å sammenligne det norske samfunnet, med andre samfunn, fordi den største delen av arbeiderklassen kan ha generelt mer kapital enn arbeiderklasser i andre samfunn. Beskrivelsen Laureu (2002) gjør av den svarte arbeiderklasse gutten, beskriver ikke den dominerende arbeiderklassen i Norge.

Ulikhet på grunn av kjønn

Kjønnsulikhet i idrett i et historisk perspektiv

Før jeg skal se på kjønnsulikhet i idretten i dagens samfunn, skal jeg greie ut om idrettens historie når det kommer til kjønn. På kostskoler for menn, skulle karakteren deres formes. På disse kostskolene var fysisktrening en viktig del av «dannelsen» slik at de kunne ivareta rollen som menn (Lesjø, 2008). I tillegg var idretten for eliten som også trengte å opprettholde det «maskuline» i seg (Lesjø, 2008). Eliten var nok de som satt på kontorer, og ikke brukte muskelkraft i løpet av arbeidsdagen, så de trengte fysiskaktivitet for å holde seg maskuline. Denne kulturen for idrett, smittet senere over til andre sosiale lag. Den ble en viktig brikke i produksjonen og reproduksjonen av det maskuline (Lesjø,2008). Den organiserte idretten har blitt styrt, praktisert og utviklet av menn. Slik som ellers i samfunnet rådet den tradisjonelle kjønnsrolleordenen også i idretten (Lesjø, 2008). I samfunnet var det menn som tok del i det offentlige liv, og hadde sentrale posisjoner i produksjonsliv og økonomi (Lesjø, 2008). Kvinnenes plass, var derimot i hjemmet, og de hadde ansvaret for husholdningen. Idrettens plass i dette samfunnet var i det offentlige livet, og var forbeholdt menn (Lesjø, 2008). På slutten av 1800-tallet fikk kvinner drive med organisert idrett. Dette var idrettsgrener som ikke brøt med normene for femininitet (Lesjø, 2008). Det var idrettsgrener som kunstløp og tennis. I tillegg fikk kvinner drive med idrett på skolen, der de hadde kroppsøving og gymnastikk (Lesjø, 2008). I dagens samfunn er kvinner en stor andel av deltakerne i idrettsinstitusjonen.

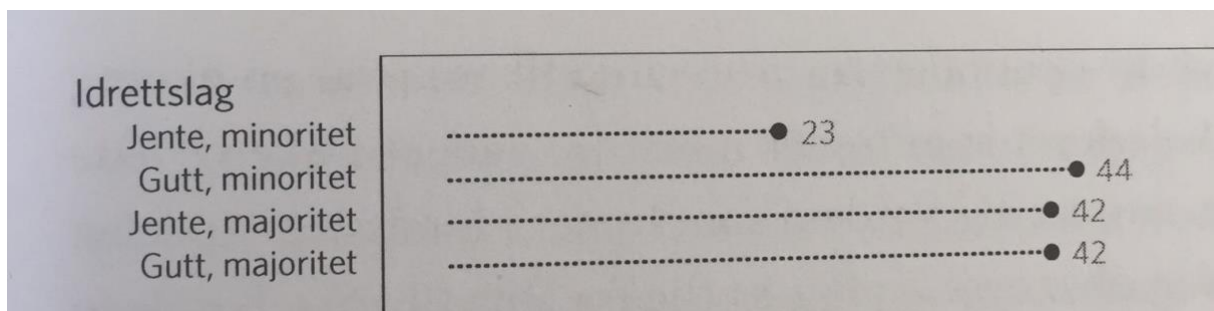
Kjønn og idrett i dagens samfunn

Idretten er kjønnsdelt. Det er egne klasser for jenter og gutter. Uten at det kommer som en overraskelse er dette på grunn av de biologiske forskjellene, hvert fall i ungdomsårene og i voksen alder. Dette kan man tydelig se på for eksempel håndball. Herrespillere i håndball hopper høyere, skyter hardere og løper raskere. Å ha idretten kjønnsdelt på dette området er helt naturlig. Man kan også se på andre faktorer som gjør idretten som en institusjon en arena

for opprettholdelse av ulikhet. Christiansen skrev i en artikkel på VG i 2016 om kvinnelige trenere i toppidrett. Hele 86 % av trenere på toppnivå er menn. Artikkelen viser til idrettsprofessoren Kari Fasting som studerte trenere i toppidrett i 2008. Da var det kun 22 av 265 trenere som var kvinner. Dette hadde steget til 14 % i 2013 (Christiansen, 2016).

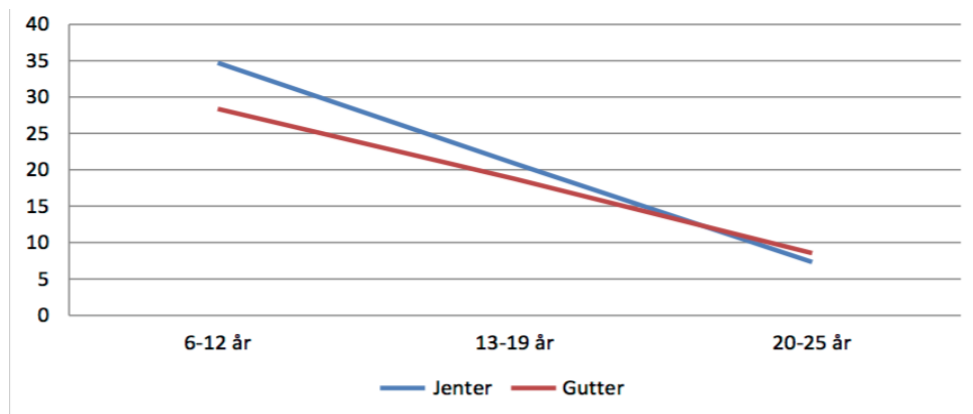
Det samme gjelder i herrefotball og herrehåndball. Hovedtrenerne i kvinnehåndball er også menn, men noen lag har kvinnelige assistent trenere (Christiansen, 2016). Jeg skal ha fokus på kjønnsulikhet i barne- og ungdomsidretten, så uten at jeg skal gå noe mer inn i hvorfor menn dominerer trenerjobbene i toppidretten, viser det tydelig en skjev fordeling når det kommer til kjønn i idretten.

Selv om det tidligere har vært stor ulikhet når det kommer til deltakelse i idrett på bakgrunn av kjønn, viser nyere forskning at disse ulikhetene er så godt som jevnet ut. I følge Seippel, Sisjord & Strandbu (2016), er det både 42% jenter og 42% gutter (majoriteter) fra 8. klasse til 2. videregående som hadde deltatt i et idrettslag i løpet av den siste uken. Det var 43% minoritetsgutter og 23% minoritetsjenter som også hadde deltatt i et idrettslag i løpet av uken.

(Seippel, Sisjord & Strandbu, 2016, s. 21)

Reitlo (2013) presenterer en statistikk som viser antall aktive jenter og gutter i forhold til alder. Blant begge kjønnene er det flest som slutter med idrett i overgangen fra barneidretten til ungdomsidretten. Fra aldersgruppen 6-12 år (barneidretten) til aldersgruppen 20-25 år er nedgangen rundt 27% blant jentene og omtrent 20% blant guttene.

(Reitlo, 2013)

Det er ingen tall som skiller seg veldig ut i noen av statistikkene jeg har funnet, som tyder på at rekrutteringen blant jenter og gutter til idretten er veldig skjevt fordelt, men det er noen flere gutter. Selv om det ikke er store forskjeller på antall gutter og jenter som driver med idrett, kan man derimot se at rekrutteringen til forskjellige idrettsgrener er skjevt fordelt. Tidligere i oppgaven så jeg på klasseulikheter, og gikk ut på hvordan idretten er med på å opprettholde klasseforskjeller, og hvordan idretten blir bruk for å reproducere klasser. Når det gjelder kjønn, er det som sagt nesten ubetydelig små forskjeller når det kommer til rekrutteringen av barn. Her blir det viktigere å se på de forskjellige idrettsgrenene som er dominert av et kjønn. Hva er grunnene til at rekrutteringen til ulike idretter er så skjevt fordelt?

Kjønnsulikhet i idrettsinstitusjonen

Da jeg søkte opp «idrett og kjønnsforskjeller i barneidrett» var det lite som kom opp. Det var derimot mange artikler om kjønnsforskjeller når det kommer til trenere, dommere og ledere innenfor idretten.

Som jeg skrev tidligere så er en av definisjonene jeg vil bruke, Pål Repstad (2005) sine 3 dimensjoner på ulikhet. Tilbake i tid kan man si at idretten skapte kjønnsulikhet ved å gi kjønnene ulike muligheter i idrettsinstitusjonen. Kvinner hadde rett og slett ikke de samme formelle rettighetene i idrettsinstitusjonen. Eksempelvis hopp for kvinner. I mange år måtte de kvinnelige hopperne være prøvehoppere eller «pauseunderholdning» (Lie, 2017). Den tidligere norske hopperen Anette Sagen, kjempet lenge for å likestille menn og kvinner i

hoppverdenen, men det var ikke før i 2014 at hopp for kvinner ble en OL-gren (Lie, 2017). Den andre dimensjonen til Repstad (2005) kaller han for «ulik behandling», det vil si at personer i samme stilling ikke blir behandlet likt. Til dette kan man for eksempel se på lønnsforskjellene til enten de som jobber i organisasjonen i idrettsinstitusjonen, eller på lønnsforskjellene til kvinner og menn i samme idrett. NRK har publisert flere artikler som viser til store lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i flere idretter. Senest desember 2017 ble det publisert en artikkel som ramset opp lønnsforskjellene i flere idretter:

- En mann på håndballandslaget tjener i snitt 500.000 mer i året enn en kvinne på håndballandslaget.
- En mann på langrennsandslaget tjener i snitt 400.000 mer i året enn en kvinne på langrennsandslaget.
- En herreløper i skiskyting tjener i snitt 1,2 millioner mer i året enn en kvinneløper i skiskyting.
- En mann på fotballandslaget tjener i snitt 6,4 millioner mer i året enn en kvinne på fotballandslaget (Lie, 2017)

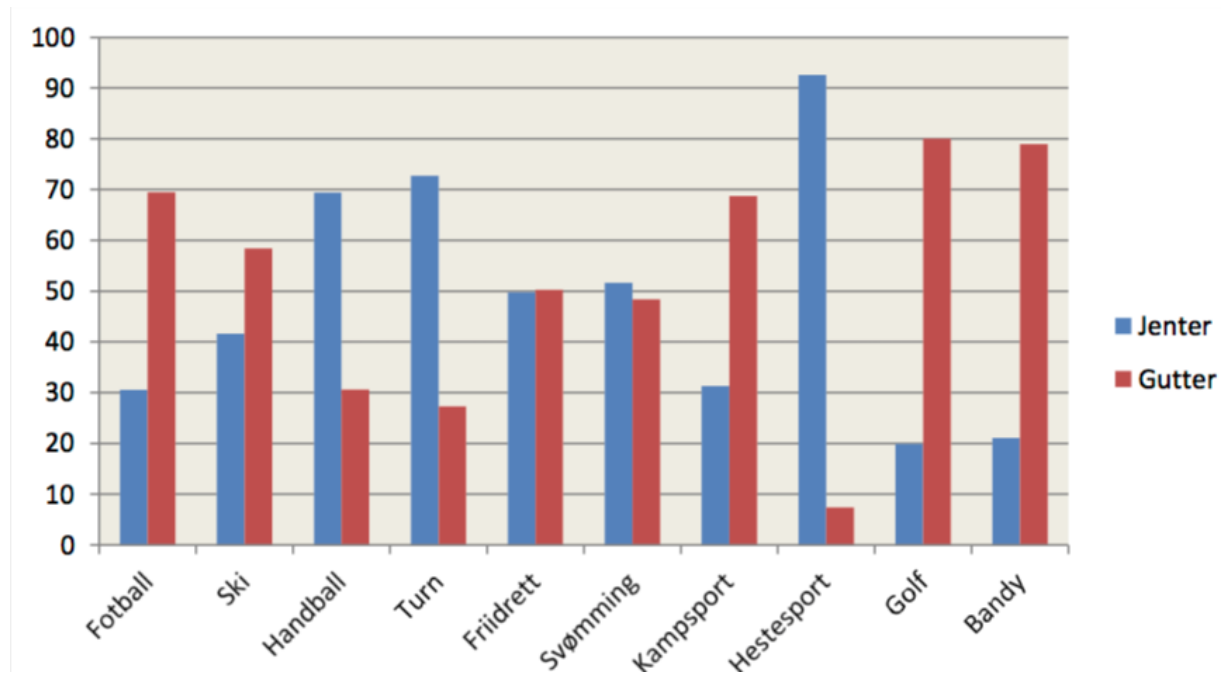
I tillegg kan triumfer de har vunnet, og sponsorer de har, være store inntektskilder. Uten at jeg vet det eksakte tallet som utøverne tjener, kan man tydelig se at det er lettere for menn enn for kvinner å leve av idretten. Det kan igjen være en grunn til at det er noen flere menn enn kvinner i idrettsinstitusjonen.

Kjønnsforskjeller i idrettsgrener

Det finnes flere studier som viser tydelige kjønnsforskjeller i idrettsgrener. Men om dette får konsekvenser som skaper ulikhet er et annet spørsmål som jeg håper å kunne besvare. Før jeg kommer tilbake til dette vil jeg trekke frem en rapport som viser en oversikt over kjønn i forskjellige idrettsgrener.

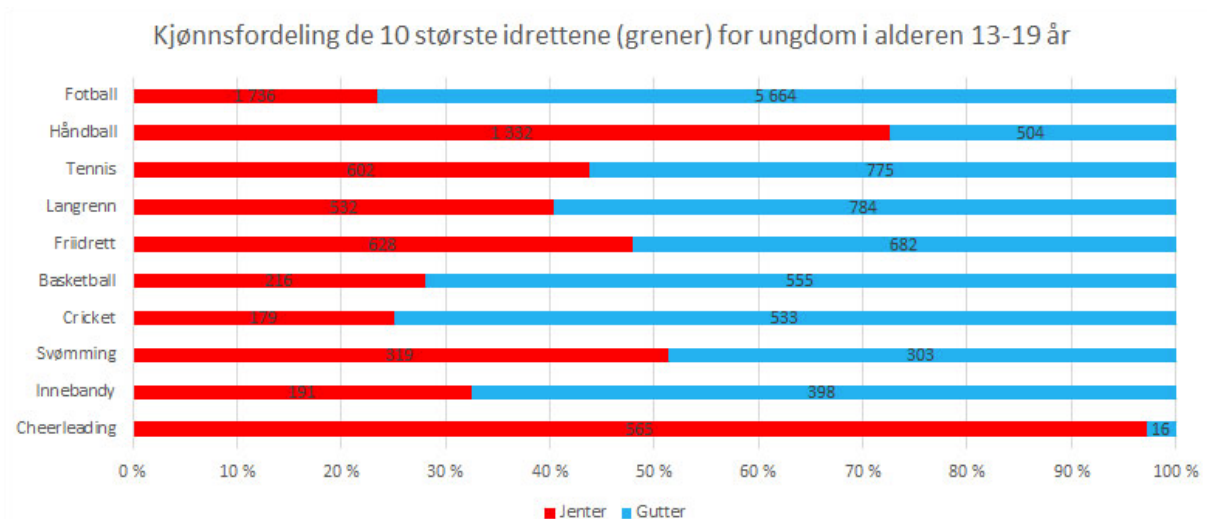
I samme rapporten om kjønnsforskjeller i barne- og ungdomsidretten utgitt i 2013 fra NTNU (som jeg viste statistikk fra tidligere) kommer det frem noen prosenter på hvor mange jenter og gutter som har deltatt i forskjellige idrettsgrener. Alle idrettsgrener er ikke med, men

Reitlo skriver at idrettene som er tatt med var de 10 største på det aktuelle tidspunktet.

(Reitlo, 2013)

Det man kan se i denne statistikken, er kjønnene fordelt på de 10 største idrettsgrenene. Søylene for guttene er rød og blå for jentene. Søylene som står sammen blir tilsammen 100%. Her kan man tydelig se at det er en skjev fordeling i en stor del av idrettene. I fotball, kampsport, golf og bandy er over 70% av de som deltar gutter. I håndball, turn og hestesport vises det motsatte. I de idrettsgrenene er det overvekt av jenter. Når det kommer til svømming og friidrett er forskjellene mye mindre. Grunnene til det kan være mange, men det å kunne svømme, er på en måte noe samfunnet ser på som viktig, hvert fall i Norge hvor vi er omringet av hav. Det handler ikke bare om å være aktiv, eller flink i noe, men å lære noe for å kunne overleve. Det er betryggende for foreldre å vite at barna kan svømme, og de slipper da å lære det bort selv. En annen statistikk som viser det samme, men som har litt andre idrettsgrener, er en statistikk fra Norges Idrettsforbund sine nettsider.

(Eikeland, 2017)

Her er utvalget ungdom, både jenter og gutter i alderen 13-19 år som driver med organisert idrett i Oslo. Man kan også her, se tydelig at noen idrettsgrener domineres av et kjønn. Statistikker som dette kan man finne flere steder, men det står lite opp hva konsekvensene av dette er.

Den samfunnsskapte virkelighet

Uten at jeg skal gå inn på kjønnsnormene i samfunnet, er det flere ting som samfunnets aktører kaller typisk for et kjønn. For eksempel kan man si at det er «typisk at jenter krangler om det» eller at det er en typisk oppførsel gutter har hvis de oppfører seg på en eller annen måte. Jeg tror at idretten også er en arena der dette blir sagt.

«Den samfunnsskapte virkelighet» er tittelen på en bok skrevet av Berger og Luckmann. Tittelen på boken er en definisjon på en prosess der mennesker kontinuerlig danner en delt virkelighet. Dette skjer gjennom samhandling og handling. Stort sett alt det vi vet har vi lært oss og akseptert gjennom at andre mennesker har fortalt det til oss (Berger og Luckmann, 2015). Denne virkeligheten er oppfunnet og dannet av oss mennesker, og den føres videre av oss. Den samfunnsskapte virkelighet blir til gjennom tre prosesser (Berger og Luckmann, 2015). Begrepet eksternalisering kan forklares som å «utvendig-gjøre seg selv».

«eksternalisering er observerbar menneskelig handling, og konsekvensene den har. det dreier seg om menneskers bearbeiding av sine fysiske og sosiale omgivelser» (Martinussen, 2008). Det andre begrepet i denne prosessen er objektivering. Objektivering er å få noe til å fremstå som den ytre virkelighet (Berger og Luckmann, 2015). Objektivering er når man «glemmer»

at det er menneskelig handling som er opphavet til denne virkeligheten. Vårt møte med den sosiale verden er gjennom en objektiv virkelighet, selv om vi innerst inne kan tenke oss at det er vi og andre mennesker som skaper den, lever vi som den er uforanderlig (Berger og Luckmann, 2015). Den siste begrepet i prosessen er internalisering. Internalisering kan forklares som en umiddelbar forståelse eller tolkning av en objektiv hendelse (Berger og Luckmann, 2015). Det vil si at man tar til seg noen andres subjektive prosesser, og gjør det til subjektivt meningsfylt for en selv (Berger og Luckmann, 2015). Disse prosessene skjer ikke i en bestemt rekkefølge, de har et dialektisk forhold, altså de er gjensidig avhengige av hverandre (Berger og Luckmann, 2015).. Poenget mitt med å dra inn dette er at samfunnet har skapt et syn på idretten som vi som aktører opprettholder, uten at vi tenker over at vi kan endre på det.

Vi kategoriserer idretten slik som med andre ting. typisk «jentesport» og typisk «guttessport». Når man tenker over disse ordene, vil de fleste komme frem til de samme idrettsgrenene. Det er selvfølgelig alltid noen som tenker annerledes og som prøver å stå opp mot kjønnsforskjeller, men allikevel vil alle kunne kategorisere ting som gutte- og jenteaktig. Selv om de tre prosessene er dialektiske vil alltid et barn starte med internalisering (Berger og Luckmann, 2015). Internalisering er nødvendig for at et barn skal forstå andre aktører, seg selv og verden som noe meningsfullt og virkelig (Berger og Luckmann, 2015). Barnet skaper ikke denne forståelsen selv, men overtar den (Berger og Luckmann, 2015). Fra utsiden kalles dette sosialisering, men fra individets perspektiv er det internalisering (Berger og Luckmann, 2015). Når barna begynner på skolen, og man etter hvert skal begynne med en idrett, vil jevnaldrende og foresatte, allerede ha gitt barnet en oppfatning om hvordan idretten foregår. Hvis man gjentatte ganger hører at noe er på en bestemt måte vil man tro at det faktisk er sånn. Det kan tenkes at idrettsgrenene fortsatt er kjønnsdelte fordi vi opprettholder det sånn uten å tenke over det, og barna som vokser opp i samfunnet overtar disse holdningene til kjønn i idrettsinstitusjonen. Idrettsinstitusjonen er fullstendig klar over at idrettsgrenene er kjønnsdelte, men hvorfor klarer de ikke å gjøre noe med det? kan det tenkes at idrettsgrenene er på grensen til å reifiseres?

«Å oppfatte produktene av menneskelige produkter- som om de var naturgitte, en følge av kosmiske lover, eller utslag av guddommelig vilje» (Berger & Luckmann, 2015, s.100)

Mennesker har skapt en kjønnsdelt idrettsinstitusjon, der idrettsgrener, organisasjonen, dommere og ledere tydelig domineres av et kjønn. Uten om idrettsgrenene er institusjonen

stort sett dominert av menn. Når det kommer til en forklaring på hvordan forskjellene fortsatt er så store i mange idrettsgrener kan reifisering muligens være en faktor. Gjennom prosessene som skaper den samfunnsskapte virkelighet, har vi mennesker skapt og opprettholdt tanker og meninger om hvilke idretter som passer til hvert kjønn. Selv om institusjonen er klar over en slik kjønnsdeling, må det mye til for at et reifisert fenomen skal forandres. Selv om idrettsinstitusjonen prøver å skape forandring, vil ikke det være nok hvis samfunnet opprettholder og viderefører tanker og meninger rundt hvordan idrettsinstitusjonen skal være.

Sosial kontroll

Den objektive virkelighet kan ses i sammenheng med funksjonalismen. Funksjonalismen går ut på at ”forskjellige grupper eller samfunn bidrar til at det sosiale systemet fungerer på en henholdsvis velordnet måte” (Martinussen, 2008, 223). Martinussen (2008) skriver også at funksjonalismens forutsetning er at aktører følger normene i samfunnet, er sosialiserte og søker aksept hos andre aktører i samfunnet. I sosiale institusjoner er det sosial kontroll (Berger og Luckmann, 2015). Det er forventninger til hvordan man skal oppføre seg i samsvar med forventningene man har i institusjonen, og de som bryter med disse forventningene kan møte på sanksjoner (Berger og Luckmann, 2015). Generelt i idrettsinstitusjonen kan det se ut som at det nesten er forventet at det skal være menn som skal være trenere i toppidrett, dette kan føre til at kvinnelige trenere ikke når opp til disse forventningene, og dermed ikke blir trenere. Det samme kan sies om dommere, og eventuelt ledere i organisasjonene. I barne- og ungdomsidretten kan det tenkes at sanksjonene ikke bare skjer i idrettsinstitusjonen, men i andre sammenhenger. En sanksjon barn og unge kan få er fordommer mot seg fra andre barn på skolen. Ofte blir barn plaget med ting som er «unormalt» i forhold til flertallet. Hvis en på skolen driver med en idrett som ikke er vanlig å drive med av et kjønn, kan dette være en faktor i utestenging og plaging av et barn. Det å drive med for eksempel hestesport som gutt, er uvanlig i forhold til fotball, og det passer ikke inn i forventningene gutter har i idrettsinstitusjonen. Jeg synes det var vanskelig å finne litteratur som enten kan bekrefte eller avkrefte dette, så det er mer spekulasjoner ut i fra litteraturen jeg har tilgjengelig. Det å være «vitne» til noe sånt kan føre til at barn fortsetter å drive med idrett som man ser på som «forventet» til sitt kjønn. Dette kan også være en grunn til at flere slutter etter ungdomsskolen. På videregående kan man være mer bevisst på hvordan samfunnet er, og vite at man kan forandre et samfunn som er skapt av oss mennesker.

Konklusjon

Å si at idretten skaper ulikhet, kan både være riktig og galt. Idretten er en sosial institusjon som kan plasseres mellom andre viktige institusjoner, også disse institusjonene er preget av ulikhet. Det er ulikhet i idretten, men i hvilken grad idretten skaper mer ulikhet er vanskelig å si, men jeg har i denne oppgaven kommet frem til noen faktorer som kan være medvirkende i opprettholdelse av ulikhet i idrettsinstitusjonen, men også faktorer som kan vise medvirkende årsaker til at idretten blir brukt som en arena for reproduksjon og opprettholdelse av ulikhet. I forhold til klasseulikhet er det faktorer som store kostnader, mindre kapasitet til å stille opp på foreldredugnader, og at den dominerende klassen i foreldregruppa er de som blir hørt. Dette kan føre til at barn og unge ikke får drive med den idretten de ønsker. Mange ser på den organiserte idretten som en arena der man kan sosialisere seg og få et nettverk som kan vare livet ut, har man ikke mulighet til å delta da vil konsekvensene være at man ikke får et like stort nettverk senere i livet. Hvis konsekvensen av idrettslagenes kostnader fører til at barn og unge ikke får delta i idrett, strider i mot idrettens prinsipp om at idretten er for alle. Et tiltak idretten har for at kostnadene ikke skal være så store, er dugnader. Jeg presenterte et avsnitt tidligere som omhandler dugnader. Igjen blir det mer spekulasjon, da jeg ikke kan fastslå at dugnader ikke blir gjennomført på grunn av manglende dugnadsånd eller kapasitet, men det kan igjen være medvirkende faktorer. Dugnadsprinsippet er i utgangspunktet en måte idrettsinstitusjonen prøver å jevne ut ulikhet. Et annet poeng jeg trakk frem tidligere, er hvordan idretten kan bli brukt som et middel for reproduksjon av middelklassen. Det er da snakk om at middelklasseforeldre ønsker å hjelpe barna til å holde seg i middelklassen blant annet ved bruk av berikende aktiviteter. Idretten blir da en arena hvor ulikhet blir opprettholdt enten institusjonen vil eller ei. I tillegg har globaliseringen ført til et globalt marked som spiller på foreldrenes følelser for å nå igjennom til barna. Siden foreldre kan sette berikende aktiviteter (inkluderer idrett) høyt i deres sosialiseringssprosess, vil idrettsinstitusjonen være et offer for dette markedet.

Når det kommer til kjønn, viser forskning til at det ikke er store forskjeller når det kommer til kjønn (barn og ungdom) i rekrutteringen til idretten generelt. Det man derimot kan se er at det er store forskjeller i de forskjellige idrettsgrenene. I noen idrettsgrener er det over 70 % av deltakerne som er dominert av et kjønn. I tillegg domineres idrettsinstitusjonen generelt av menn, og dette virker det som at har et større fokus enn forskjeller i idrettsgrener. For å prøve

å finne ut av hvorfor idrettsgrenene er så kjønnsdelt, og hvordan dette skaper ulikhet dro jeg inn en prosess som til sammen skaper den samfunnsskapte virkelighet. Denne prosessen kan være en av mange grunner til at idrettsgrenene er så kjønnsdelte selv om vi nå er i 2018. Vi mennesker har gjennom eksternalisering, objektivisering og internalisering gjort den kjønnsdelte idretten objektiv, og barna som vokser opp i samfunnet vårt blir påvirket av dette. Selv om idrettsinstitusjonen er klar over dette, kan det være vanskelig å gjøre endringer fordi hele samfunnet er med på å opprettholde og videreføre forestillingene om kjønnsdelte idrettsgrener. Dette kan igjen føre til at barn ikke starter med idretten de egentlig ønsker og drive med fordi det ikke passer til det kjønn de har. I denne oppgaven har jeg funnet faktorer som kan være medvirkende til at idretten opprettholder og skaper ulikhet, samtidig som jeg har vist til drøfting som viser hvordan idretten kan bli brukt av andre institusjoner for å opprettholde ulikhet. Konsekvensene av begge deler kan være at barn og unge ikke kan delta i de idrettene de ønsker, og idrettsinstitusjonens ønske om at idretten skal være for alle blir vanskelig å få til fordi det er så utrolig mange faktorer som skal til for å kunne oppnå dette.

Litteraturliste:

- Berger, P. & Luckmann, T. (2015). *Den samfunnsskapt virkelighet*. Bergen: Fagbokforlag
- Broch, T. (2017). *Et kulturperspektiv på sport*. Norsk Sosiologisk Tidsskrift [elektronisk Ressurs], 1(2), 114-131.
- Eriksen, T. (2008). *Globalisering : åtte nøkkelbegreper*. Oslo: Universitetsforlag
- Lareau, A. (2002). Invisible Inequality: Social Class and Childrearing in Black Families and White Families. *American Sociological Review*, 67(5), 747-776.
- Lesjø, J. (2008). *Idrettssosiologi : Sportens ekspansjon i det moderne samfunn*. Oslo: Abstrakt.
- Martinussen, W. (2008). *Samfunnsliv : Innføring i sosiologiske tenkemåter* (2. utg.]. ed.). Oslo: Universitetsforlag
- Repstad, P. (2005). *Norway : An egalitarian society?* Kristiansand: Portal
- Schwalbe, M. (2008). *Rigging the game: How inequality is reproduced in everyday life*. New York: Oxford University Press
- Seippel, &, Sisjord, M., & Strandbu, &. (2016). *Ungdom og idrett*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Strandbu, &, Gulløy, E., Andersen, P., Seippel, &, & Dalen, H. (2017). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og framtid. *Norsk Sosiologisk Tidsskrift [elektronisk Ressurs]*, 1(2), 132-151.
- Vincent, C., & Ball, S. (2007). *'Making Up' the Middle-Class Child: Families, Activities and Class Dispositions*. *Sociology*, 2007

Selvalgt pensum:

- Broch, T. (2017). *Et kulturperspektiv på sport*. Norsk Sosiologisk Tidsskrift [elektronisk Ressurs], 1(2), 114-131.
- Lesjø, J. (2008). *Idrettssosiologi : Sportens ekspansjon i det moderne samfunn*. Oslo: Abstrakt. S. 12- 174.
- Seippel, &, Sisjord, M., & Strandbu, &. (2016). *Ungdom og idrett*. Oslo: Cappelen Damm akademisk. s. 13- 209.
- Strandbu, &, Gulløy, E., Andersen, P., Seippel, &, & Dalen, H. (2017). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og framtid. *Norsk Sosiologisk Tidsskrift [elektronisk Ressurs]*, 1(2), 132-151.

Nettsider:

Christiansen. K. A (2016) *14 prosent kvinnelige trenere i norsk toppidrett:- kjempedaarlig* (Verdens Gang) Hentet 06.05.2018 fra: <https://www.vg.no/sport/i/42opg/14-prosent-kvinnelige-trenere-i-norsk-toppidrett-kjempedaarlig>

Ertesvåg. F, Hagen. A & Bringedal. T (2015) *Klasseskillet øker i barneidretten* (Verdens Gang) hentet 08.04.2018 fra: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/GkQk4/klasseskillet-oeker-i-barneidretten>

Fekjær, S. (2000). *Studielån og sosial bakgrunn: Rike barn låner mest?* Samfunnsspeilet 6/2000. Statistisk sentralbyrå. Hentet 20.05.17 fra: https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/69740?_ts=137dab8fae8

Hammer. M.T (2017) *Fysisk aktivitet og idrettsdeltakelse blant barn og unge* (NTNU samfunnsforskning). Hentet 05.05.2018 fra: <https://samforsk.no/Publikasjoner/2017/Aktivitetsrapport%20Tord%20WEB.pdf>

Hansen. E. O. J (2014) «*Han er ivrig og god, men familien har ikke råd*» (Nettavisen) hentet 03.03.2018 fra: <https://www.nettavisen.no/sport/football/han-er-ivrig-og-god-men-familien-har-ikke-rad/8498732.html>

Krosby. L. S (2018) *Alenemoren Jeanette (34) fortviler: Må betale 8000 kroner i året for at sønnene skal få spille fotball* (TV2) Hentet 25.04.2018 fra: <https://www.tv2.no/a/9812062/>

Løfaldli. B (2015) *Bjørngen langer ut mot utstyrshysteriet* (Aftenposten) hentet 28.04.2018 fra: <https://www.aftenposten.no/100Sport/vintersport/langrenn/Bjorgen-langer-ut-mot-utstyrshysteriet-191574b.html>

Reitlo. S. L (2013) *Kjønnsforskjeller i barne- og ungdomsidretten* (NTNU Samfunnsforskning) Hentet 03.05.2018 fra: <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2366167/Kjønnsforskjeller+i+barne-+og+ungdomsidretten+WEB.pdf?sequence=3>

Lie. L. S (2017) *Enorme kjønnsforskjeller i toppidretten: Norske menn tjente 100 millioner mer enn norske kvinner* (Norsk Rikskringkasting) Hentet 07.05.2018 fra: https://www.nrk.no/sport/enorme-kjonnsforskjeller-i-toppidretten_-norske-menn-tjente-100-millioner-mer-enn-norske-kvinner-1.13806390

Statistikk og bilder:

Eikeland, A. (2017) *Statistikk, Osloidretten i tall* (Norges idrettsforbund) Hentet 10.05.2018 fra: <https://www.idrettsforbundet.no/idrettskretser/oslo-idrettskrets/om-idrettskretsen/Statistikk/>

Lesjø, J. (2008, s.21). *Idrettssosiologi : Sportens ekspansjon i det moderne samfunn*. Oslo: Abstrakt.

Reitlo, S. L (2013) *Kjønnsforskjeller i barne- og ungdomsidretten* (NTNU Samfunnsforskning) Hentet 03.05.2018 fra:
<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2366167/Kjønnsforskjeller+i+barne-+og+ungdomsidretten+WEB.pdf?sequence=3>

Seippel, &., Sisjord, M., & Strandbu, &. (2016, s. 21). *Ungdom og idrett*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.